

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právní ochrana multimédií

Kontakt

Mgr. Jaromír Šavelka

Místnost č. s61

Tel.: +420 549 495 377

Email: jaromir.savelka@law.muni.cz

ICQ: 279-544-589

Konzultační hodiny: úterý 13:30 - 15:30

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Náplň přednášky - harmonogram přednášky

Úvodní informace

Náplň přednášky

- Vyjasnění obsahu přednášky - interpretace pojmu „multimédia“
- Pozitivněprávní úprava ochrany „multimédií“ - její rozsah a limity
- Analýza mediálně proslulých soudních sporů

Náplň přednášky

- Položení klíčové otázky ohledně životaschopnosti současné podoby autorského práva v prostředí moderních informačních technologií
- Stručná analýza výstavbových principů autorskoprávní ochrany
- Zamyšlení se nad budoucím přístupem v diskutované oblasti

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Nekorektní užití pojmu

Pojem „multimédia“

Hra s pojmy

■ Nekorektní užití pojmu „multimédia“

„Multimedia is media and content that uses a combination of different content forms. The term can be used as a noun (a medium with multiple content forms) or as an adjective describing a medium as having multiple content forms.“

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Multimedia>)

Hra s pojmy

- Již samotný pojem „médiá“ je problematický

„In communication, media (singular medium) are the storage and transmission channels or tools used to store and deliver information or data.“

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Multimedia>)

Hra s pojmy

■ My se budeme zabývat pouze médii digitálními

=>

Nosiče digitálních informací
(informace zapsané pomocí binárního kódu)

Hra s pojmy

■ Pojem média (resp. multimédia) užít přímo k označení „informací“

- Hudba
- Video
- Literární dílo

... uložené v digitálním formátu

Hra s pojmy

- Správný název přednášky by mohl znít přibližně takto:

„Právní ochrana autorských děl v digitální podobě“

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Rozsah ochrany a její limity

Právní ochrana „multimédií“

Základní východisko

§ 2 odst. 1 AutZ Autorské dílo

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické ...“

Základní východisko

§ 2 odst. 1 AutZ

„Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické (...) dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické (...) a dílo kartografické.“

Vznik

§ 9 odst. 1 AutZ Vznik práva autorského

„Právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.“

Obsah

§ 10 AutZ

Obsah práva autorského

*„Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní
a výlučná práva majetková.“*

Osobnostní práva

- Právo rozhodnout o zveřejnění díla
- Právo osobovat si autorství
- Právo na nedotknutelnost díla

Majetková práva

- Exkluzivní - výlučné právo dílo užit
- E - V právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého
- E - V právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu

Majetková práva

- Právo dílo užit
 - Právo na rozmnožování díla
 - Právo na rozšiřování díla
 - (...)
 - Právo na sdělování díla veřejnosti

Majetková práva

§ 13 AutZ

Rozmnožování

„Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmikoli prostředky a v jakékoli formě.“

Majetková práva

§ 25 odst. 1 AutZ

Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu

„U zveřejněných děl, která lze rozmnožovat (...)

b) pro osobní potřebu fyzické osoby na podkladě zvukového, zvukově obrazového nebo jiného záznamu (...) jejich přenesením pomocí přístroje na nenahrané nosiče záznamu,

má autor právo na odměnu v souvislosti s takovým rozmnožováním díla. “

Limity

- Výjimky z ochrany
 - Úřední dílo
 - Výtvořy tradiční lidové kultury

- Omezenost trvání majetkových práv
 - „po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti“

Limity

- Zákonná omezení práva autorského
 - Volná užití
 - Zákonné licence (bezúplatné)
 - Citace
 - (...)
 - Úřední a zpravodajská licence
 - (...)
 - Knihovní licence
 - (...)
 - Licence pro dočasné rozmnoženiny

Limity

§ 30 odst. 1 AutZ Volná užití

„Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.“

Limity

§ 30 odst. 2 AutZ

„Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.“

Ochrana

- Oprávněná osoba se může domáhat
 - Určení autorství
 - Zákazu ohrožení svého práva
 - Sdělení informací
 - Odstranění následků
 - Poskytnutí přiměřeného zadostiučinění
 - Zákazu poskytování služby využívané k porušování práva

Ochrana

- Dále se oprávněná osoba může domáhat majetkové náhrady v podobě
 - Náhrady škody (značně problematické)
 - Vydání bezdůvodného obohacení (zvláštní režim)

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Překvapení

Diskuse

Téma:

„Je stahování autorskoprávně chráněného obsahu z Internetu legální?“

Modelový příklad: Ze serveru „rapidshare“ stáhnu na pevný disk svého počítače film Pán prstenů: Dvě věže. Film si následně v „teple svého domova“ sám pustím a vychutnám si ho od začátku až dokonce. Po zhlédnutí film smažu. Dopustil jsem se ilegálního jednání? Hrozí mi nějaká sankce?

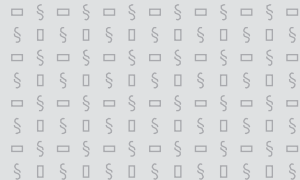

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Napster - Pirate Bay

Proslulé soudní spory

Napster - Pirate Bay

Sdílení dat

- Sdílení dat (filesharing) = zpřístupňování díla dalším uživatelům sítě
- Dva základní typy sítí
 - Klient-server
 - Peer-to-peer technology

Sdílení dat

- Torrent - torrentový soubor obsahuje informace o rozdělení digitální informace do různých segmentů (hash total)
- Tracker - informuje uživatele o tom, kteří další uživatelé sdílejí digitální informaci, ke které torrentový soubor odkazuje
- Sdílení pak probíhá přímo mezi počítači jednotlivých uživatelů

Sdílení dat

- Napster - 26.400.000 uživatelů (2001)
- Pirate Bay - 25.000.000 uživatelů (2008)

Otázka dne!

Je žádoucí považovat všechny uživatele P2P sítí za škůdce a případně též pachatele trestných činů?

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Životaschopnost autorského práva v dnešní podobě

Desuetudo?

Desuetudo

In law, desuetude (from the Latin word desuetudo: outdated, no longer custom) is a doctrine that causes statutes, similar legislation or legal principles to lapse and become unenforceable by a long habit of non-enforcement or lapse of time.

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Desuetudo>)

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Několik poznámek k povaze autorského práva

Autorské právo

Omezení svobody

„Autorskoprávní ochrana duševního vlastnictví by měla být per se zavržena, protože, na rozdíl od zákonné ochrany vlastnického práva k hmotným věcem, evidentně zasahuje do základních lidských práv a svobod.“

X

„Zavržení autorskoprávní ochrany by bylo zásadní chybou. Správným přístupem je její vyladění tak, aby odpovídala dnešním potřebám.“

Předpoklad

- Základní výstavbový kámen všech demokratických právních řádů myšlenka, že ...

„... Nikdo nesmí být za žádných okolností zbaven života, svobody nebo majetku jinak, než cestou zákona.“

- A dále, že ...

„...Nikomu nesmí být odňata věc z vlastnictví ve veřejném zájmu bez náležité náhrady.“

Obhajoba vlastnictví

- Každý má výlučné právo ke své vlastní osobě
 - Fyzické schránce
 - Osobnosti

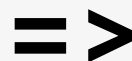
Práce jeho těla a hodnoty, jež vytvoří jsou pouze jeho.

Obhajoba vlastnictví

- Problém: Každý z nás vyrůstá v jiných podmínkách, má odlišná nadání a možnosti.

Nespravedlnost!

Talentovaný člověk, vyrůstající v prostředí, v němž mohl své nadání rozvinout dosahuje nezaslouženého prospěchu.

Obhajoba vlastnictví

- Odpověď: Nikdo nemůže být spíše oprávněn těžit z vlastního nadání a podmínek, které mu vytvořili rodiče, než jedinec sám.

Obhajoba vlastnictví

- Zisk majetku je odvislý od následujících faktorů:
 - Vlastní práce
 - Schopnosti a nadání
 - Štěstí (náhodný faktor, pracuje pro každého, nelze brát v potaz)

Obhajoba vlastnictví

- Jak ospravedlnit zisk vlastnictví k přírodnímu zdroji tím, že ho smísím s vlastní prací?
- Veškeré přírodní zdroje původně režim *res nullius*.
- Zabrání věci, jež nikomu nepatří nepředstavuje zásah do oprávněných zájmů kterékoli osoby.

Přístup k vlastnictví

„Property and law are born together, and die together. Before laws were made there was no property; take away laws and property ceases.“ (Jeremy Bentham)

X

Vlastnictví náleží k základním přirozeným právům každého člověka. Stát je toliko jejich ochráncem, nikoli stvořitelem.

Duševní vlastnictví

Vlastnická práva vycházejí z iniciálního přivlastnění neokupovaných věcí - funkcí státu je poskytnout těmto právům ochranu.

Duševní vlastnictví vychází z vlastní práce jedince a dokonce se ani nemíchá s přírodními zdroji.

Proč by stát neměl chránit i duševní vlastnictví.

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Možnosti řešení současné „krize“ autorského práva Východiska

Obecně

- Zachování stávající koncepce - hledání řešení k překonání společenské neakceptace autorskoprávní ochrany
 - Technické prostředky ochrany (DRM)
 - Nové obchodní modely (Pay-per-click, měsíční paušály)
- Fundamentální změna přístupu
 - Nahrazení absolutního chápání autorských práv (copyleft)

DRM

- **Digital rights management** (účinné technické prostředky ochrany práv)
- Jde o opatření technické povahy určená k zabránění neoprávněnému užití autorského díla
- Kódování/šifrování obsahu, kontrola při použití (online), ochrana proti kopírování, kontrola použití souboru na úrovni systému ...

DRM

DRM chrání nějaké konkrétní právo

X

DRM zavádějící opatření, které má plošně snížit míru porušování určitého práva (např. DVD regiony)

Ochrana DRM

■ Právní ochrana DRM

„Ochrana ochrany“

Účel DRM

(53) 2001/29/ES

„Ochrana technologických prostředků by měla zajistit bezpečné prostředí k poskytování interaktivních služeb na požádání, a to takovým způsobem, aby veřejnost měla přístup k dílům nebo jiným předmětům ochrany z místa a v době, které zvolí. ...“

DRM

§ 43 odst. 3 AutZ

„Účinnými technickými prostředky podle tohoto zákona se rozumí jakákoli technologie, zařízení nebo součástka, která je při své obvyklé funkci určena k tomu, aby zabraňovala nebo omezovala takové úkony ve vztahu k dílům, ke kterým autor neudělil oprávnění, jestliže užití díla může autor kontrolovat uplatněním kontroly přístupu nebo ochranného procesu jako je šifrování, kódování nebo jiná úprava díla nebo uplatněním kontrolního mechanismu rozmnožování.“

DRM

§ 43 odst. 1 AutZ

„Do práva autorského neoprávněně zasahuje ten, kdo obchází účinné technické prostředky ochrany práv podle tohoto zákona.“

DRM

§ 43 odst. 2 AutZ

„Do práva autorského neoprávněně zasahuje také ten, kdo vyrábí, dováží, přijímá, rozšiřuje, prodává, pronajímá, propaguje prodej nebo pronájem nebo drží k obchodnímu účelu zařízení, výrobky nebo součástky nebo poskytuje služby, které

- a) jsou za účelem obcházení účinných technických prostředků nabízeny, propagovány nebo uváděny na trh,*
- b) mají vedle obcházení účinných technických prostředků jen omezený obchodně významný účel nebo jiné užití, nebo*
- c) jsou určeny, vyráběny, upravovány nebo prováděny především s cílem umožnit nebo usnadnit obcházení účinných technických prostředků.“*

DRM

§ 43 odst. 4 AutZ

„Autor, který pro své dílo použil technické prostředky podle odstavce 3, je povinen zpřístupnit své dílo oprávněným uživatelům v rozsahu nezbytném ke splnění účelu uvedeného užití díla.“

DRM

- Právní ochrana DRM se vztahuje pouze na legální DRM
- Značně problematický vztah DRM ke svobodnému pohybu informací
- Omezení dostupnosti informace za účelem zvýšení dosažených zisků

Obecně

- Nové obchodní modely (Pay-per-click, měsíční paušály)
- Nahrazení absolutního chápání autorských práv chápáním relativním (copyleft)